

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 53.

V Ljubljani, v saboto 2. oktobra 1897.

Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja v sredo in soboto. **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 5 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravištvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravištvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Hrvatske razmere.

S Hrvatskega, 30. septembra.

Grozen umor se je te dni dogodil v Sjeničaku na Hrvatskem. Trije uradniki: Cvijanović, Brozović in zemljemerec Djaković so prišli po svojem poslu v vas Sjeničak, kjer je večina prebivalcev pravoslavne vere. Bali so se prebivalci vsled neke babje govorice, da se jim bode nataknila na cerkvi sv. Petke madjarska zastava, kar bi bilo znamenje, da se morajo vsi pomagati in pokatoličiniti. Stražili so cerkev noč in dan in tudi svojemu popu (župniku) niso zapuili, da bi na tihem ne držal z Madjari. Ko pridejo omenjeni trije uradniki, ki niso nič o tem vedeli, do cerkve, jih kmetje z vilami in noži napadejo in neusmiljeno pomore. Pop je moral pobegniti pred razjarjenimi kmeti. Na došle orožnike so kmetje streljali. Orožniki so odgovorili z ognjem, ustrelili neko žensko in kmete ukrotili, da so se udali. Krivce so zvezali in poslali k cerkvi, kjer so vse obstali, ko se je razglasil ondi in po vseh sosednjih krajih preki sod ali nagla sodba, češ saj nas bodo takó vse poobesili ali pa postrelili.

Kaj je krivo temu žalostnemu dogodku? Občna nezadovoljnost in nevednost. Za ljudstvo se ne brigata niti vlada, niti pop. Zato ljudstvo propada gmotno in duševno. Vlada se pač briga, kadar so volitve, za ljudstvo, da je zganja kakor pastir čredo ovac za svoje kandidate na volišče. Potem je pa nje skrb pri kraju. Taki krvavi prizori se dogajajo tedaj na Hrvatskem vsled gnilega vladnega sistema in čisto neopravičena je obdolžitev bana, da bi bila pri tem kaj kriva saborska opozicija. Da se hrvatske razmere ne koliko spoznajo, naj podam volilno sličico iz našega kraja.

Pozno je sicer govoriti o slavonskih volitvah, toda, dokler sedi na banskem prestolu zloglasni Kuen Hedervary, dokler se ne dá zadostnega užaljenemu in po krivici tako grozno trpečemu narodu, — tako dolgo se ne pozabi na strašna nasilstva, ki so se godila letos v Slavoniji, in zlasti v Šidu, pri volitvah.

Šid je nekako središče zapadnih sremskih sel; zato je vlada poleg bližnjih Bošnjacev obrnila vso svojo pozornost na Šid. Vedelo se je, da prode tu nedvomno opozicijski kandidat Jajić, župnik iz Tovarnika, a vladni priporočeneec je bil Svetozar Šumanović. Tukajšnji okrajni predstojnik Bastajić, čegar surovost in strogost je tako znana med narodom, da govore o njem, da presega po svojih nasilstvih daleč celo svojega učitelja Kuena, — ta gospod torej je sklenil, da mora prodreti prijatelj Šumanović, naj velja kar hoče. Poklical je za čas volitve stotnijo vojakov v trg. Ti so s pomočjo orožnikov zastopili vse vhode, najbolj zavarovano je bilo seveda volišče. Pričela se je prava gonja. Ljudje so prihajali iz raznih sel s svojimi župniki, da bi izpolnili svoje narodno pravo (saj družega takó nimajo nobenega). Takoj jih je obletela ko truma jastrebov tolpa vladnih hlapcev, kakor notar Grčić, razni uradniki in najeta družal, kateri so silili v ljudi, da si dadó za klobuke napise: „Živio Svetozar Šumanović, narodni poslanik!“ — Kdor se je branil nositi ta sramotni napis, so ga zapodili surovo (in to državni vojak!) nazaj, odkoder je prišel. Če je

kdo ugovarjal takemu nasilstvu, je bil brez parda zatvorjen. Najhujše je bilo pred občinsko hišo, kjer se je vršila volitev. Vrata so bila zavarovana z vojniki, orožniki in policaji. Kdor je prišel s Šumanovičevim napisom, „dobro došel!“ — a kdor ni imel tega, „odidi takoj, sicer te zatvorimo!“

Najbolj zanimivo pa je čuti posamezne slučaje, ki popolnom osvetljujejo vse volitve.

Vrli kat. župnik iz Gibarca, Mile Stojanović, je ugledal pred voliščem bivšega svojega vernika, rodona Nemca, z napisom Šumanovičevim. Župnika je to jako iznenadilo, zato mu je rekel, naj se sramuje svojega ravnanja. Nemški junak s hrvatskim napisom pa jame kričati, hiti k pokrovitelju, junaškemu Bastajiću, ter na vsa usta pripoveduje, kaj se je zgodilo. Bastajić se je čutil poklicanega, da poravná toliko krivico, ter poskrbi, da se obsodi značajni župnik takoj na 100 gld. globe. Prišli so vojniki na njegov dom v Gibarac, ker ni hotel takoj plačati, a slučajno ni bilo župnika doma. Vlomili so torej vrli vojniki hlevna vrata ter odpeljali župnikovo kravo v Šid, kjer bi jo bil takoj prodal, da ni ugodil župnik vsejedno nesramnemu nasilstvu. Župnik Stojanović se je sicer pritožil, a pomagalo ni nič, saj sega po celi Hrvatski roka vsemo-gočnega bana.

Nekega moža, ki se ni okr. glavarju Bastajiću odkril in poklonil, so zaprli za 14 dni.

Ves čas, ko se je volitev vršila, in še dalje potem, niso smeli po trije možje skupaj govoriti, takoj so jih razgnali hrabri vojniki.

Najlepše je bilo pa po volitvah. Vojaki so namreč ostali še več tednov v Šidu. Zapovedali so, da mora plačati vsaki možki v Šidu za vojskine stroške 150 gld. Hodili so torej orožniki od hiše do hiše, z njimi pa občinski načelnik, ali kaka druga „visoka“, v resnici pa suženjska glava. Obstopili so vse vhode pri vsaki hiši ter zahtevali tolikokrat po tri krone, kolikor možkih prebiva v hiši. In kako olikano se je vse to vršilo! „Hočeš plačati?“ — Nečeš? Vzamemo to in to ter prodamo!“ Marsikaka siromašna koča ne premore dostikrat vinarja, a tu je bilo treba šteti brez usmiljenja. Dobili so v Šidu toliko, da vojniki niti polovico nabrane svote niso ta čas porabili, kam je pa prešel drugi denar?

Narod, kateremu se gode tolike krivice, se čuti nesrečnega. A največje zlo je to, da se skoro nikdo zanj ne briga. Večina prebivalcev sremskih je pravoslavne vere. Srbski popovi pa se čisto nič ne menijo za probujo narodovo, — zato jih narod tudi ne mara, ne hodi v cerkev, najrajši bi se jih otresel. Kjer je kak katoliški duhovnik, ali celo pop zedinjenih Grkov (tak je tudi v Šidu), tam je nekoliko boljše v tem pogledu. Te razmere so glavni povod, zakaj se tukajšnje ljudstvo s toliko vnema oprijema socijalizma. Vsakdo, ki vsaj nekoliko spoznava sedanji napeti položaj, je prepričan, če se v kratkem času radikalno ne preosnuje vladni sistem, da bode še skušalo ljudstvo, priti s silo do boljših časov.

C. D.

Iz državnega zbora.

V svoji seji dne 30. sept. je sklenila slovanska krščansko-narodna zveza to-le izjavo:

„Slovanska krščansko-narodna zveza daje, vzdržujoč svoja pozitivno-krščanska načela tudi o dvoboju, izraz svojemu resničnemu zadoščenju, da se je ministerskega predsednika dvobojni dogodek zadovoljivo poravnal s tem, da mu je pristojna cerkvena in državna oblast odpustila, in ga zagotavlja resničnega sočutja s srčno željo, naj kmalu in popolnoma ozdravi.“

V koliko, treba zatajevanja, da se vzdržuje poslancev četa, svedoči ta izjava.

V svoji seji dne 1. oktobra je sklenila slov. krščansko-narodna zveza:

1.) „Mi hočemo vstrajati pri zbornični večini, da se ustanove redne zborniške razmere; vstopamo tudi v desničino, na temelju pravil ustanovljeno, na načelo vzajemnosti postavljeno organizacijo, trdno pričakujoč, da nam bo desnica pomagala, da se praktički izvrše načela, ki so izražena v načrtu slov. krščansko-narodne zveze, ki nikakor ne nasprotujejo načelom adresnega načrta.“

2.) Pripravljeni smo tudi vlado podpirati; to pa moremo storiti le s pogojem, da izjavi, da hoče vladati v zmislu večine, in da z ozirom na pereče potrebe narodov, ki jih zastopamo, administrativnim potom brez odloga ukrene vse, kar nam more pridobiti prepričanje, da je vlada trdne volje sedanje nedostatke odstraniti na celom polju javnega življenja.“

Jasnosti je treba v razmerju 1.) do večine, 2.) do vlade. Zato ta izjava, ki se je naznanila danes, t. j. 1. oktobra, parlamentarni komisiji.

Seja dne 30. septembra je bila mirna. Govorilo se je o podporah za tiste, ki so bili letos prizadeti po nezgodah, in ker so bile po povodni zadete hudo tudi nemške dežele, so nemški poslanci pozabili na kričanje ter čedno prosili za svoje ljudi kruha, in sicer za veliko milijonov več, kakor je proračunilo ministerstvo, ki je določilo v podporo in kot brezobrestna posojila svoto 5,365.000 gld. ter za popravo državnih objektov kredita 2,635.000 gld. Za Slovence se ni nihče oglasil. Dva slovenska poslanca sta izgubila besedo, ker ju ni bilo o pravem času v dvorani. („Narod“ pripečati samo g. Pfeiferja.)

V seji dne 1. oktobra je predložil in v dveh urnem govoru utemeljeval finančni minister proračun za l. 1897. Skupna potrebščina je proračunjena na 715,920.827 gld., skupno pokritje pa na 719,900.282 gld., torej je izkazanega prebitka 3,979.455 gld. Nahajajo se v proračunu med drugimi te-le postavke: kot tretji obrok za zgradbo deželnovladnega poslopja v Ljubljani 240.000 gld., za regulacijo Save 763.000 gld., za popravo državne ceste v Zagreb 95.000 gld., za železniško postajo v Ljubljani 72.000 gld., za popravo cerkve v Dvoru pri Polhovem Gradcu 3000 gld., za cerkev v Moravčah 1500 gld., za nakup vojašnice v Novem Mestu v sodne namene 50.000 gld., za zgradbo sodnega poslopja v Ljubljani 50.000 gld. in kot „pavšal“ za slovenske razrede na celjski veliki gimnaziji 12.500 gld. Vsled povišanja direktnih davkov bode več dohodkov nad 8 milijonov, pri indirektnih davkih nad 9 mil., pri carini nad 4 mil. in pri drž. železnicah tudi nad 4 mil. gld. Vlada potrebuje novih virov, ker zahteva tudi vojna uprava povišanje čast-

niških plač od petega razreda do najnižje vrste, ki se uvede s 1. decembrom prihodnjega leta.

Pravega preostanka ni niti milijon. Hibe so pa: 1.) V pomoč prometu nič. 2.) Obrti nič. 3.) Plača državnih uradnikov, kongrua, služabnikov vprašanje odloženo, da se dobe dohodki. Zato namerava vlada še le predložiti načrt novega davka za sladkorne prodajalce in za prevoznino (Transportsteuer).

Za diurniste, ki so tudi še le z uradniki na vrsti, je 300.000 gld. proračunjenih kot starostna preskrbnina. — Vlada prepušča državnemu zboru, kdaj to reši.

Politiški pregled.

Badeni se je bojeval, kakor se kaže, samo zaradi tega, da imajo ljudje o čem drugem govoriti, kakor o obstrukciji v zbornici. Wolf je sicer dobil mnogo čestitk od pangermanov, tudi iz Ljubljane, ker je najprej s psovko in potem s pištolo dobro pomeril, a še več poklonov in znakov sočutja dobiva Badeni. Dunajski dobrovoljčki pa kujejo dovtype, kakor: Badeni se bode opiral na levice, ker ima poškodovano desnico, svinec je triji, kakor železo, ker je prerezal „železno roko“ itd. Tako je državni zbor vedno predmet šalam, naj si notri napovedujejo dvo-boj, ali pa obstrukcijo. Ko bi le ne bile te šale tako drage!

Politični posredovalci. Katoliška ljudska in krščansko-socijalna stranka nameravata v zbornici staviti posredovalna predloga glede spora med Čehi in Nemci. Predlog meri na to, da se izdaj državni jezikovni zakon, po katerem bi tudi manjšine sploh dobile zavarovana svoja prava, a vender bi glede natančnejih določb imele potem precej vpliva dežele. Nemški nacionalci s tem predlogom niso zadovoljni, češ da bi potem morali nehati s priljubljeno jim obstrukcijo, in vrh tega bi bilo še mogoče, da bi se zakon dolgo časa sklepal, med tem bi se pa uživele jezikovne naredbe. Tudi Slovencem bode tak predlog, ki govori o pravicah dežel, komaj ugajal. Kaj pomaga zakon, ako bi ga zavijala, kakor § 19. sedanjega zakona, nam nasprotna deželna zastopstva po svoje!

Shod čeških zaupnih mož, ki se je sešel dne 30. sept. v Pragi, ni bil sicer mnogoštevilčen, ker so bili povabljeni le načelniki okrajnih zaupnih mož, a bil je važen. Izreklo se je poslancem popolno zaupanje. Ker so Čehi nastopili pota realne politike, nehal je s tem dnevom razloček med Staro in Mlado-Čehi. To pa Nemce še huje boli in ne vedo, kako bi zopet napravili med Čehi zgago.

Poljsko-češki shod. V Moravski Ostravi v hiši Češke Besede, se je zvršil dne 26. septembra lep shod, katerega se je udeležilo kakih 600 Poljakov in Čehov. Navzoči so bili slovanski deželni poslanci Šlezije in državna poslanca stranke Stojalovskega: dr. Danielak in Sponder. Namen shodu je bil, da sta se sporazumela oba slovanska naroda v Šleziji, namreč češki in poljski narod, ki sta se dolgo časa Nemcem na veselje med seboj ruvala. Shod je z veseljem pozdravil državnozbornsko večino in soglasno izjavil, da se strinja z njenim programom. Mnogo govornikov je povdarjalo slovansko vzajemnost in zlasti pobratimstvo češkega in poljskega naroda. V resolucijah se je zahtevalo podržavljenje češke gimnazije v Opavi in poljske v Tešinu, dalje ustanovljenje čeških in poljskih strokovnih šol, ravnopravnost slovanskih jezikov pri uradih in skrčenje poduka v nemščini na srednjih šolah.

Nemški cesar se je Madjarom silno prikupil, ker jim je udaril na pravo struno. Proslavljal je v svoji napitnici Madjare kot mogočen kulturni narod, kakor bi s svojo udanostjo do kralja sami kvišku držali avstro-ogersko cesarstvo. Nekateri listi menijo, da je nemški cesar s tem hotel od strani posvetiti našim častilcem Germanije, da naj se spomnijo, pod katerim cesarjem so; ta njegov namen pa ni lahko verjeten.

Ogri postajajo vedno bolj samostojni. V kratkem dobe tudi svojo kabinetno pisarno s svojim arhivom in knjižnico. Le malo jim še manjka do popolne neodvisnosti.

Med dimnikarji na Dunaju imajo Italijani večino v zadruzi. Sedaj so stopili nemški dimni-

karji po koncu in iščejo sredstev, da bi izpodrinili Italijane.

Domače novice.

Osebnosti. G. Ignacij Orožen, stolni prošt v Mariboru in protonotar apostolski, je praznoval 30. septembra 30letnico, odkar je ud kapiteljna lavantinskega. — Sodnimi pristavi so imenovani avskultanti: gg. Karol Zottmann v Logatec, Leopold Ledenig v Kočevje, dr. Silvin Hrašovec v Velike Lašče, Božidar Bežek v Škofjo Loko, Fran Regaly v Kamnik, dr. Anton Furlan na Vrhniko, Jakob Doljan v Črnomelj, Otokar Cernstein v Kočevje, dr. A. Kremžar v Kostanjevico, Alojzij Seliškar v Trebnje, Josip Roth v Krško, Anton Mejač v Ribnico, Oton Vidic v Radeče in dr. Fran Mohovič v Idrijo. Finančne prokurate koncipist g. dr. Viktor Ahačič v Ljubljani je imenovan sodnim pristavom v Tolminu. — Premeščeni so sodni pristavi na Kranjskem: Ivan Pogačnik iz Vipave v Krško, dr. Anton Rogina iz Velikih Lašč v Novo Mesto, dr. Fran Poček iz Konjic v Ljubljano in Alojzij Žebre iz Velikih Lašč v Postojino. Na Štajarskem: gg. Ivan Petrovčič od okrajnega sodišča Maribor levi Dravobreg k okrožnemu sodišču v Mariboru, Hubert Wagner iz Rogatca v Laški Trg, Albert Kokol od okr. sodišča v Mariboru d. D. v Šoštanj in Emil Wudich iz Paternijona na Koroškem v Pliberk. — Iz Gradca se poroča, da je deželni glavar grof Wurmbrand opasno obolel.

Naroden škandal! Za volitve v pridobinsko komisijo priporoča za II. razred trgovska in obrtna zbornica za prave člane nemške kandidate, Slovence pa za namestnike. Pošilja okoli poseben oklic. Dobili smo pritožbe, da so tudi nekateri Slovenci dobili ta poziv v nemškem jeziku. Za danes samo vprašamo: Kdo je na oklicu podpisan?

Volitev v pridobinsko komisijo. Pridobinski zavezanci I. razreda, kateri so doslej plačevali nad 1000 gld. pridobnine, kandidujejo kot člane pridobinske komisije: gg. dež. posl. Jos. Lenarčiča, tovarnarja in prokurista firme Frana Kotnika na Verdu pri Vrhniki, in Viljema Tönniesa, družabnika firme G. Tönnies v Ljubljani, kot namestnika pa gg. Ivana Koslerja, tovarnarja v Ljubljani, in Vinka Majdiča, posestnika mlina v Kranju. Vseh volilcev v tem razredu v celi deželi je samo štirinajst. Ti so: dr. Fran Faleschini, stavbenik v Ljubljani, Edvard Glanzmann & Andrej Gassner, predilnica v Tržiču, Ivan Kosler & Comp., pivovarna v Spodnji Šiški, Fran Kotnik, tovarna za parkete na Verdu pri Vrhniki, Peter Ladstätter in sinovi, tovarna za slamnike v Domžalah, Peter Majdič, posestnik mlina v Jaršah, Vinko Majdič, posestnik mlina v Kranju, Karol Mally & Filip Demberger, tovarna za obutala v Tržiču, J. C. Mayer, trgovina in menjalnica v Ljubljani, Arnold Rikli, posestnik kopališča na Bledu, Schwarz, Zublin & Comp., predilnica v Litiji, Fran Ksav. Souvan, trgovina v Ljubljani, Filip Supančič, stavbenik v Ljubljani in G. Tönnies, tovarnar v Ljubljani.

Shod „Obrtne zveze za Kranjsko“. „Obrtna zveza za Kranjsko“ je dne 29. septembra sklicala k Maliču v Ljubljani obrtniški shod, na katerem naj bi se razpravljalo o raznih za obrtnike važnih zadevah, v prvi vrsti o splošni pridobnini in o volitvah v pridobinske komisije, katero poročilo je iz prijaznosti prevzel g. deželni poslanec dr. Danilo Majaron. Na shod se je zbralo lepo število ljubljanskih obrtnikov, katere je predsednik „Zveze“ gosp. Šturm toplo pozdravil in dal na to besedo gosp. dr. Danilu Majaronu. Gosp. dr. Majaron, živahno pozdravljen, je začetkom svojega govora omenil, da rad izpolnjuje prošnjo odbora „Obrtne zveze“, ker se že davno pogrešajo ljudska predavanja, pri katerih bi se širši slojevi poučili o praktičnih stvareh, zlasti tudi o zakonih, ki živo segajo v življenje trgovcev in obrtnikov. Med te gotovo spadajo tudi novi davčni zakoni, G. dr. Majaron je razlagal, kako je bilo čedalje bolj potrebno, da so se direktni osebni davki osvobodili od zastare-

lega pridobinskega in dohodninskega patenta, katera se nista dala uporabljati na velika podjetja in kapitaliste, sta pa zato tembolj trla nižje slojeve, in provzročila davčno korupcijo, kakor tudi vedni boj med davčnimi zavezanci in finančnimi organi. Davčna reforma je odpravila oba patenta, prenamenila obrtarino v „splošno pridobnino“, odpravila dohodnino, a zato uvedla davek nove vrste: „osebno dohodnino“, potem preustrojila davek za hranilnice, posojilnice, zavarovalnice itd., nadalje znatno razširila „rentni davek“ in končno uvedla tudi „plačarino“ kot davek od visokih, letnih 3200 gld. presegajočih plač uradnikov, profesorjev in drugih uslužbencev. Razloživši značaj teh novih, odurno preustrojenih davkov, govoril je o uspehih, katere bode imela davčna reforma za državo, za posamezne vrste davčnih zavezancev ter za dežele. Označil je popuste, katerih bodo deležni različni davki vsled prirastka, zlasti po osebni dohodnini, in odgovoril v splošnih potezah na vprašanje, ki je dandanes vsakemu na jeziku, ali bodo namreč, in katere skupine obdačencev bodo zanaprej plačevale več ali menj davka, kakor pa doslej. Nato je razlagal posebej „splošno pridobnino“, za katero se gre pri sedanjih volitvah v pridobinske komisije. Pojasnil je pojem in značaj tega davka ter kako se bode naprej določena glavna pridobinska svota (17.732.000 gld.) porazdelila na davčne družbe za prihodnji dve leti in kasneje, nadalje, kako se kontingent družbe porazdeli med posamezne pripadnike. Omenivši ustanovitve davčnih družb na podlagi davčnih razredov in priredbenih okrajev, povedal je, da na I. razred, v kateri spadajo pridobinarji z več kot 1000 gld. letne pridobnine (dohodnine), ne bode nič deležen znižanja glavne pridobinske svote, katero znaša več kot petinko dosedanjega davka, ampak da se popust razdeli na ostale tri razrede, in sicer za II. z 14%, za III. z 21%, in IV. z 28%. Razlagal je potem, kako se bode določeval v pridobinski komisiji za vsakega posameznika davčni postavek in kako bode na tej podlagi davčno oblastvo izračunalo in predpisalo pridobnino in dalo na javen pregled davčne registe, iz katerih bode vsakdo mogel poznati, ali se je kontingent družbe prav razdelil in davčni postavek primerno določil. To bode podlaga za prizive, katere bode reševala deželna pridobinska komisija, odnosno finančna direkcija. Gosp. dr. Majaron je podal pouk o prizivih in še označil sestavo ter delokrog pridobinskih komisij, deželnih komisij in dunajske kontingentne komisije. Zlasti pa je konečno gledé na predstoječe volitve raztolmačil določila zastran pridobinskih komisij, pravice in dolžnosti predsednika, komisijskih članov in cele komisije, ter gledé na to, da je v teh komisijah težišče pravične razdelbe pridobinskega kontingenta, pozival navzočne pridobinarje, naj volijo sposobne, previdne in poštene člane, kakor tudi namestnike. Govor g. dr. Danila Majarona je bil vsprejet s splošno pohvalo. Druga točka „o položaju obrtnikov“ je radi pozne ure odpadla. Pri raznoterostih so si obrtniki po daljši debati izvolili kandidate za člane pridobinskih komisij: za III. razred gg. Fr. Štruklja, M. Kunca in Fr. Šantlja, namestnike R. Kirbischa, A. Zajca, in J. Foederla. Za IV. razred gg. Fr. Šturma, Ferd. Tumo, Fr. Barago in Ign. Čamernika; namestniki: Fr. Novak, Al. Lenček, N. Zunič. — Gosp. Iv. Kregar je na to ostro, a stvarno kritikoval naredbo ljubljanskega magistrata, s katero je isti prevzel upravo okrajne bolniške blagajne v Ljubljani na blagajniške stroške. Sedaj je prišla oblast vmes, ko se je pričelo resno z delom in očiščevanjem razmer, prej, ko se je leta in leta nakupičeval nered, se ta korak ni storil! To strankarsko postopanje so vsi navzočni obrtniki brez ozira na stranke obsodili ter jednoglasno vsprejeli naslednjo resolucijo: „Ljubljanski obrtniki, zbrani na javnem shodu „Obrtne zveze za Kranjsko“ niso zadovoljni, da bi mestni magistrat prevzel vodstvo okrajne bolniške blagajne, oziroma na blagajniške stroške poveril svojega zastopnika magistratnega svetnika Ivana Šeška. Ravno tako niso zadovoljni isti obrtniki, da bi mestni uradniki na stroške bolniške blagajne opravljali posel nadzorstva, ker so pre-

pričani, da provzročeni stroški gotovo ne bodo v interesu bolniške blagajne." Gosp. Kregar je dalje predlagal naj si ljubljanski obrtniki izvolijo odsek, ki bi med ljubljanskimi obrtniki pobiral mesečne doneske v svrhu, da se udeležé pariške razstave. Gosp. Hinterlechner se je pritoževal, da vlada predavanja, kakeršno je bilo Exnerjevo o pariški razstavi, nezadostno naznanja. Predsednik g. Šturm je shod zaključil z iskreno zahvalo g. dr. Danilu Majaronu, kateri so se obrtniki odzvali z „Živijo“-klici, in z zahvalo na obilni vdeležbi. — „Obrtna zveza za Kranjsko“ skliče prihodnji teden v Ljubljani zopet obrtniški shod, potem jih bode pa pričela prirejati po drugih kranjskih mestih.

Bicikliška slavnost v Ljubljani. Jutri praznuje slovensko bicikliško društvo „Ljubljana“ desetletnico svojega obstanka ter o tej priliki otvori novozgrajeno dirkališče in na njem priredi prvo narodno dirko. Vspored slavnosti je „Slov. List“ že priobčil. Danes zvečer je prijateljski sestanek v „Narodnem Domu“, jutri zjutraj ob 9. uri zajutrek v Švicariji (!) ob 1/2 12 spreved skozi mesto, nato banket; ob 1/2 3 uri se prične dirka (prekrasni dobitki so razstavljeni v Gričar-Mejačevi prodajalnici), zvečer pa je koncert v „Narodnem Domu“. Na slavnost se bode zbralo nad 200 slovanskih kolesarjev, prihite tudi bratje Hrvatje in Čehi. Zdravo!

Javna predavanja v Ljubljani. Iz delavskih krogov se nam piše: Ni še med nami pozabljen oni članek, s katerim ste se zavzeli za javna predavanja v Ljubljani. Nekako tako javno predavanje je bilo sedaj na shodu „Obrtne zveze za Kranjsko.“ Naj bi gospodje, katerim je res mar, da bi se delavski stanovi izobrazili, sedaj stvar nadaljevali. Kakor čujem bode pripravljali odbor za osnutje „Gospodinske šole“ v Ljubljani skoro stopil pred slovenski svet z dokončanim načrtom. Naj bi se takoj potem napravilo javno predavanje o potrebi in namenu „Gospodinske šole“. Toliko v premislek!

Brivski pomočniki v Ljubljani so si osnovali svoj tamburaški klub. Prihodnji mesec nameravajo prirediti že koncert. Prav je, da so si mladi Hrvatje osnovali ognjišče. Novemu tamburaškemu zboru želimo dolgo življenje in mnogo uspehov!

Novi zvonovi pri sv. Jakobu v Ljubljani so se v četrtek zjutraj v slovesnem sprevedu prepeljali iz livarne g. Samasse do novega stolpa. Fara sv. Jakoba je bila vsa v zastavah, raz vsake hiše je vihrala trobojnica. Ljudstva se je k slavnosti zbralo na tisoče. Pred stolpom so pevke in pevci pod vodstvom g. vodje Belarja zapeli novo, nalašč za to slovesno priliko prirejeno skladbo Belarjevo, kateri je zložil besede g. E. Gangel, domači gosp. župnik-kanonik Iv. Rozman pa je zbranemu ljudstvu govoril srčne besede ter se zahvaljeval vsem dobrotnikom. V spomin na ta dan so se razdeljevale lepe podobice. Stari zvonovi se presele na Gorenjsko in sicer so odpeljali velikega včeraj na Breg šmartinske fare pri Kranju. Druge tri odpeljejo kmalu v besniško faro.

Šolstvo. Na državni višji realki v Ljubljani je vseh dijakov 387, od teh jih je v prvem razredu 125. Na novomeški gimnaziji je vseh učencev 224, v prvem razredu jih je 65.

Slovensko gledališče. Intendanca slov. gledališča v Ljubljani je s prvo predstavo v letošnji sezoni hotela dokazati, da so močno nanjo vplivale ocene, katere so več ali manj ostre zadnja leta razun „Slov. Naroda“ prinašali nekateri listi na Slovenskem. Hotela je pokazati, da dá slovo tistim večerom, ki so slov. gledališče postavljali na stališče Ronacherjevih večerov in da se odsej hoče zavedati kulturnega, vzgojevalnega namena našega gledališča. V koliko se ji bo to posrečilo, se ne ve. Mi menimo, da dosledno ne ravna. Kdor spiše tako bahati program, v katerem se zagotavlja, dati drami častnejše mesto, nego je je imela doslej, mora tudi poskrbeti, da dobi močij, ki bodo to pomagale izvrševati. Pri operi se je glede dobrih močij vse storilo, z dramo pa se je v tem oziru zopet prav opekunsko delalo. Ako v operi morajo nositelji ulog biti dobro izvežbani, zakaj bi tega ne bilo pri drami? Dokler bode torej pri drami v znatni

ulogi kakega marokanskega princa nastopal popolnoma novinec in dokler bode „prince“ igral g. Šturm, dotlej na resno gojenje klasične drame pri nas niti misliti ni in dotlej še tako glasna reklama za „klasično“ dramo ne bode napolnila gledališča. Skrbite da se bo naša drama sama hvalila, kakor se naša opera sama hvali! Pogled po gledališču pri sinočni predstavi ni bil posebno vspodbuden. Gledališče ni bilo razprodano, kakor je pri otvoritvenih predstavah nemškega gledališča navada. Kdo je pač kriv tega? Mi zopet in zopet ponavljamo pametni nasvet: Intendanca naj vsaj, če ne že v vseh slovenskih listih, svoja poročila priobčuje tudi v „Slovencu“ „Slovenskem Listu“ in „Edinosti“ in ne samo v „Narodu“, ki v sedanjih razmerah ni posebno priporočljiv za reklamo vseslovenskega podjetja. Potem se bo v ložah prikazala marsikatera „plešasta“ glava in sedeži bodo zasedeni. Sinoči se je torej slovensko gledališče otvorilo s klasikom Shakespearom, z veseloigro „Trgovec beneški“. „Trgovec beneški“ ima dandanes znaten pomen, če se žida Shylocka tako igra, kakor ga je igral g. Inemann. Ob tem proizvajanju postane človek nehote antisemit. Mi trdimo, da je uloga žida Shylocka najboljša Inemannova uloga. Pojdite in pogledajte si jo! Najklasičnejši njegov moment je v četrtem dejanju, ko izroča „doktorju“ zadolžnico. Gdč. Terševa — igrala je Porcijo — je znatno boljša od lani, vsaj sinoči se nam je zdelo tako, ker je z „doktorjem“ pokazala da zna, če hoče, biti raznovrstna. Pri njenih ljubavnih nastopih bi želeli, da ne brilira preveč s smehom, ker preveč ni nikdar dobro. Gdč. Slavčeva (Nerissa) ni imela take uloge, da bi ji delali komplimentov. Gdč. Ogrinčeva je po svojem dunajskem šolanju na slovenskem gledališču nastopila prvokrat v hlačah — in to naj bode dobro znamenje. Uloga Shylockove hčere Jessike je bila v pričetniških rokah gdč. Bitenčeve. Priznati moramo, da je gdč. Bitenčeva s to ulogo pokazala, da ni brez talenta in da se jo bo marsikje dobro porabilo, če že ne v klasični drami. G. Verovšek, trgovec beneški, je igral tako, kakeršna je bila njegova uloga. Semtertje bi bil znabiti lahko živahnejši. G. Danilo je ljubimca Bassanija igral tako, kakor on navadno igra vse ljubimce. G. Lovšin (Graziano) je bil stari Lovšin; g. Perdan je hotel v ulogo sluga spraviti nekaj originelnega, kar se mu je deloma tudi posrečilo; g. Kranjca pa nečemo naprej hvaliti. Njegov stari Gobbo je bil znatno boljši, nego dož beneški. Skupen vtis je bil popoln le v četrtem dejanju. — V proslavo cesarjevega godu se bode jutri predstavljala narodna igra v petih dejanjih „Stari korporal“, spisala K. Juin in P. Reinhard, poslovenil A. Levec. —

Pred c. kr. izpraševalno komisijo v Ljubljani se začno usposobljenostni izpiti za ljudske in meščanske šole dne 8. novembra t. l. ob 8. uri zjutraj.

Zidarsko šolo namerava ustanoviti zidarsko in tesarsko društvo v Ljubljani.

Prenos Kopitarjevih kostij z dunajskega Markovega pokopališča k sv. Krištofu v Ljubljano bode jako slavnosten. „Slovenski Matici“ v Ljubljani stoji v prireditvi slavnosti na strani dunajski odbor pod načelnštvom g. dvornega svetnika Šukljeja. Vseučiliščniki in drugi Slovenci na Dunaju se udeležé dne 10. oktobra spreveda, ki pojde s pokopališča skozi „Rennweg“ in „Heugasse“ na južni kolodvor. Prevoz bode oskrbela tvrdka Doberlet-ova v Ljubljani. Dne 12. oktobra popoldne ob 4. uri se prične slovesen spreved od ljubljanskega južnega kolodvora. Povabljeni so vsa ljubljanska društva, ki naj se blagovole udeležiti s črno ovitimi zastavami. Umrjoče ostanke Kopitarjeve bode pokopal šempeterski župnik č. g. Malenšek z veliko asistenco. Med potom bodo peli gg. bogoslovci na kolodvoru in pokopališču pa „Glasbena Matica“ dva zbora: Mendelssohnov: „Beati mortui“ in Jenkov: „Blagor mu!“ Na Dunaju bode petje in dva govora, v Ljubljani bode pa na grobnico govoril g. prof. Levec. Isti dan bode srbska akademija napravila jednako slavnost v Belem Gradu in položila ostanke očeta novo srbske književnosti Vuka Štefanovića Karadžića k počitku v saborski cerkvi.

Ljudskega shoda v Kamni Gorici, katerega je priredilo dne 26. septembra „Slovensko katoliško delavsko društvo v Ljubljani“, se je vdeležilo okoli 300 oseb. G. državni poslanec dr. Krek je poročal o delovanju državnega zbora, omenjal obstrukcije nemških nacionalcev in Badeni-Wolfovega dvoboja. O zadnjem je naglašal, da peta božja zapoved prepoveduje vsakemu človeku uboj, toraj bi se ravno oni, ki so postavljeni čuvati pravo, morali varovati, tacihi dejstev. Omenja dalje, da je v sobotni seji stavil predlog glede zavarovanja delavcev za starost in onemoglost. To poročilo se je od zbranih delavcev zborovalcev vsprejelo z navdušenimi živijo-klici. G. Jakopič je govoril o pomanjkljivosti bolnišnih blagajnic in g. Gostinčar o narodno-gospodarskih zadevah, kakor tudi o načelih krščanskih socialistov in socialnih demokratov.

Nova opera g. Viktorja Parme pride na slovenski oder meseca februarja, če se bo intendantca zanjo tako potrudila, kakor se trudi za tuja dela.

„Ostdeutsche Rundschau“ v škripcih. „Ostdeutsche Rundschau“ je trdila, da se na ljubljanski pošti odpirajo in kradejo poštna pošiljatve. Na zahtevo tržaškega poštnega ravnateljstva je pričelo vsled tega državno pravdnštvo na Dunaju sodno postopati proti odgovornemu uredniku „Ostdeutsche Rundschau“.

Nov list. „Kärntner Nachrichten“ in „Freie Stimmen“ dobe bratca. V Beljaku prične izhajati nov list „Südösterreichische Zeitung“. Pisal bode radikalno nemško-nacionalno. Če bode le res „österreichisch!“

Iz Velikovca se poroča o lepih uspehih „Narodne šole“. Ob sklepu šolskega leta je č. g. dekan Wieser v bližnji cerkvi sv. Ruperta izpraševal iz krščanskega nauka slovenske šolarje vpričo njih starišev. Otroci so prav gladko in pravilno odgovarjali in potem tudi z deklamacijami v šoli pokazali, da je uspeh prvega šolskega leta izvrsten.

„Südsmerkovci.“ „Slov. Gospodar“ je bil pred celjskim porotnim sodiščem oproščen. Tožen je bil, da je nekemu Priboschitzu rekel „boben“ in da je Südmakovce v Velenju imenoval „Südsmerkovce“. Porotniki so torej izrekli, da beseda „Südsmerkovci“ ni razžaliva.

Napisi na slovenskem Sp. Štajarskem so večidel nemški; zgornja Savinjska dolina je v tem najčastnejša izjema; žalostno pa je po Slovenskih goricah. Tukaj je čisto slovenski napis bela vrana; k večjemu še vidiš za debelo pisano nemščino našo milo slovenščino v suhih drobnih črkah. „Slovenski Gospodar“ v zadnji številki krepko drami ljudstvo iz tolike zaspanosti. Bridko se pritožuje, kako so nastala, kakor se da po starih listinah dokazati, iz Goričnik Bergmann, iz Tresoglav Schüttelkopf, iz Ševeder Schönwetter, iz Sršen Sehrschönn, iz Breg Wreg, iz Krničnik Karnitschnigg, iz Vovšek Wouschegg itd. Kdaj bo pa slovensko časopisje na Kranjskem pričelo skrajno agitacijo proti nemškim napisom v Ljubljani in drugod? Res smešno je že, kako se hite nemški trgovci s samonemškimi napisi inserirati — v „Narodu“ in „Slovencu“, da se jih potem pri miru pusti. V tem oziru bi bila prepotrebna organizacija slovenskega časništva, katere sedaj zelo pogrešamo.

Isterski Lahi dobe glasilo, ki bo izhajalo vsak dan, oziroma trikrat na teden. Puljski „Il giovine pensiero“ je že umrl, da naredi prostor novemu listu. Lahi torej napredujejo na vsej črti. Z dnevnikom jim bode dana prilika gosteje napadati vse, kar je isterskim Slovanom sveto.

Društva.

Žrebljarska zadruga v Kropi, ki se je pred dvema letoma ustanovila, napreduje lepo, čeprav ima doma nerazumljivo nasprotstvo. V zadruzi ima obilo delavcev zaslužka in to povzdičuje dohodke tudi drugih stanov. Zadrugi pa se je tudi naklonilo večje delo za vojaški erar in ona se trudi, da je zvrši v popolno zadovoljnost in si tako zagotovi še bodoča dela. Žalibog, da ne razpolaga z večjim kapitalom, katerega treba, da se tako veliko naročilo zvrši. Vojaški erar namreč ne plača ničesar na račun, dokler ni

vse prav izvršeno. Čujemo, da je danes došel načelnik zadruge g. Klinar v Ljubljano, da dobi nekaj kredita za kratko dobo. Želimo, da bi se dosegel popoln uspeh. Dobro pa bi bilo, da bi vlada sama obrtni kredit, ki jej je na razpolago, vperabljala tudi za take slučaje, kakoršen je pri zadruzi v Kropi, ki se pošteno trudi za celi, skoraj izumrli kraj.

Slovensko katoliško delavsko društvo v Ljubljani priredi v nedeljo 10. t. m. shod v Ljubljani v prostorih Ferlinčeve restavracije. Govorilo se bo o podraženju živil.

Vabilo na zabavni večer, ki ga priredi slovensko bralno društvo v Radečah v nedeljo dne 3. oktobra 1897. v hotelu g. Fr. Petriča. Vspored: 1.) P. Hugolin Sattner: „Pogled v nedolžno oko“, čveterospev. 2.) F. S. Vilhar: „Nezakonska mati“, samospev za tenor s spremljevanjem klavirja. 3.) A. Foerster: „Njega nij“, čveterospev. 4.) F. S. Vilhar: „Mornarska“, samospev za bari-ton s spremljevanjem klavirja; 5.) A. Hajdrih: „V tihi noči“, čveterospev. 6.) Srečolov. 7.) Prosta zabava. Čveterospeve poje tukajšnji slavni kvartet „Pika“: gg. Petrič, Ivanc, Kamnikar, Arhar. Na klavirju spremlja g. Kamnikar. Vstopnina za osebo 20 kr. Preplačila se hvaležno vsprejemajo. Začetek točno ob 7. uri. K najobilnejši vdeležbi uljudno vabi odbor.

Trgovinska in obrtna zadruga v Gorici prične še ta mesec poslovati. Ta bo zopet važen

napredek za Slovence na Goriškem. Enako laško društvo si je nabralo v petih letih nad 15 000 gl. imetja in zdaj že kupuje svojo hišo na Travniku; ono ima veliko Slovencev v svojih krempljih. Slovenska zadruga bo morala vse rešiti.

„Goriška ljudska posojilnica“ je imela v septembru gl. 67.753 99 prometa, v prvih treh četrt leta pa 635.852 31. Ako pojde v tem razmerju dalje, bo letos nad 800.000 gl. ali za dobrih 300.000 gl. več, nego lani.

Lekarna pri Mariji pomagaj
M. Leustek,
Ljubljana, Reseljeva cesta št. 1,
zraven mesarskega mosta.

Melusine- zobna in ustna voda
deluje izobno proti zobobolu in gnjilobi zob,
utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz
ust 1 stekl. 50 kr. 15 (52-39)

Neprekosljivega učinka je
Tanno-Chinin tinktura za lase
katera ohranja lasišča, odpravlja luske in
preprečuje izpadanje las.
1 steklenica 50 kr z navodom.

Jedina zaloga:
lekarna pri Mariji pomagaj
M. Leustek.
LJUBLJANA, Reseljeva cesta št. 1,
zraven mesarskega mosta. Levčeva hiša.

Zaloga vseh preskušanih domačih zdravil.

Razpošilja se vsak dan 2krat po pošti.

Dr. Vinko Gregorič
je odpotoval za čas od 1. 15. oktobra.

Janez Jax
Ljubljana, Dunajska cesta 13.
priporoča svojo veliko zalogo
šivalnih strojev
35 (47-37) in
strojev za vozarenje.
(biciklov, velocipedov.)
Ceniki franko na razpolago.

Prej **Albert Robida** Prej
M. Učak v Ljubljani, Rožne ulice št. 5
49 (23-18) izvršuje po najnižjih cenah
sobna slikarska dela
v vsakem slogu in ima tudi na blagovoljni ogled
veliko zbirko najnovejših vzorcev. — Dela na de-
želi se vzprejemajo ob vsakem času. — Priporoča
se sosebno za slikanje cerkev in kapel. — Na-
ročajo se dela lahko tudi pismenim potom.

Brata Eberl,
Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 4.
Pleskarska mojstra 4 (47-37)
c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice.
Slikarja napisov, stavbinska in
pohištvena pleskarja.
Tovarna za oljate barve, lak in pokost.
Zaloga originalnega karbolineja.
Maščoba za konjska kopita in usnje.

Alojzij Večaj,
pečarski mojster v Ljubljani,
Opekarstva cesta št. 61.
priporoča svojo izobno zalogo vsakovrstnih
pečij iz glinaste snovi
od najprostejših do najfinejših rujave, zelene
ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v po-
ljubni drugačni barvi.
Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči
za vse svoje izdelke jedno leto.
Cene nizke. 1 (47-37)

Pleskarska in lakirarska obrt
Josipa Makovca
Breg št. 20. LJUBLJANA Breg št. 20.
se priporoča spoštovanemu p. n. občinstvu za pre-
vzemanje vseh v njegovo stroko spadajočih del,
47 (35-22) kakor v mestu tako na deželi
zlasti vseh novošegnih vrst lesa s prosto
roko imitovanih.
Točno in solidno izvrševanje, pri uporabi najboljšega
materijala in po kolikor mogoče najnižjih cenah.

Naznanilo in priporočilo.
Slavnemu občinstvu najuljudneje priporočam svojo
bogato zalogo
najraznovrstnejših
klobukov, cilindrov čepic i. t. d.
Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.
Velepoštovanjem
8 (52-39) **J. Soklič,**
Stari trg št. 1 (pod Trančo).

JOSIP REBEK,
ključavničarski mojster,
Francovo nabrežje št. 13. LJUBLJANA Francovo nabrežje št. 13.
Priporoča svojo delavnico za naročanje vseh
ključavničarskih del
ter napeljavo
hlasnih telegrafov in telefonov.
11 (52-39) Postavlja strelovode
in prevzema tudi posamezna dela te stroke.
Cene nizke.

Otvoritev!
Fr. Čuden.
Največja zaloga vsakovrstnih ur,
dragocenosti in srebrnega namiz-
nega orodja. Trgovina z bicikli,
šivalnimi stroji in muzikalnimi
avtomati.
Dovoljujem si, slavnemu občinstvu naznaniti,
da sem z dnem
11. septembra na sv. Petra cesti v novi Mayerjevi hiši pri
franciškanski cerkvi 82 (3-8)
veliko novo prodajalnico otvoril,
in da tudi prodajalnica na Mestnem trgu
nasproti rotovža ostane.
Zahvaljujem se za obilni dosedanja
obisk in se še z naprej priporočam in va-
bim, ker bodem zamogel še bolj postreči,
in to po najnižjih tovarniških cenah.
Fran Čuden,
urar v Ljubljani nasproti frančiškanske cerkve.
Za vsa popravila jamčim! Ceniki tudi po pošti zastoj.

F. P. VIDIC & Co. v Ljubljani
ponujajo po najnižjih cenah vsakokoli množino
zidarske opeke,
zarebane strešne opeke (Falzziegel)
(izdelane iz najbolje znane vrhnjske gline) z zraven spadajočo
steklano zarezano opeko in strešnimi okni iz
vlitega železa
lončene peči in štedilnike
(lastnega izdelka) 46 (37-23)
Roman-cement
Dovški Portland-cement,
kakor vse v stavbinsko stroko spadajoče predmete.
Najnižje cene!!!